

Český strakatý pes

Historie českého strakatého psa začala ve výzkumném ústavu. Tam byl zhruba před 70 lety vyšlechtěn pod názvem **Horákův laboratorní pes** (podle šlechtitele Františka Horáka). Aby byl pro laboratorní účely použitelný, měl být **klidný a mírný**, nenáročný na péči a měl se snadno množit. Když pak v 80. letech přestalo být plemeno využíváno k pokusům, několik zbylých zvířat bylo předáno pod názvem český strakatý pes chovatelům. Strakáč je středně velké plemeno psa, vždy třibarevné. Bílé plochy nejsou celistvé, ale kropenaté. Může mít krátkou i dlouhou srst.

Použití: společenské plemeno, mezinárodně (FCI) dosud neuznané, v Česku **registrováno od roku 1960**

Počet: přibližně 600 žijících jedinců, chovná základna má 82 fen a 117 psů.

Kde sehnat informace: Klub chovatelů málopočetných plemen www.kchmpp.cz; www.strakaci.cz

▼ Československý vlčák

První křížení karpatské vlčice s německým ovčákem se datuje do **roku 1958**, mezinárodně **uznáno od roku 1989**. Původní záměr byl **zlepšit vlastnosti německých ovčáků**, později změněn na snahu **výšlechtění nového plemene**. První znění standardu plemene zpracoval inženýr Karel Hartl ve spolupráci s pohraniční stráží. Průměrná výška psů je 69 cm, fen 63 cm.

Použití: pracovní plemeno, zařazeno mezi ovčáčky a pastevecké psy. Mezinárodně uznané v roce 1989.

Počet: v Česku odhadem 1 500–2 000 kusů, chová se však v celé Evropě, populární je třeba v Itálii. V Česku je aktuálně 178 chovných psů a 181 fen.

Kde sehnat informace: Klub chovatelů československého vlčáka www.cswolfdog.cz; www.ceskoslovenskyvlcak.cz; www.ceskoslovenskyvlcak.cz

Foto: Helena Hubáčková

Českých psích plemen je sedm, tři jsou uznaná i mezinárodně. Můžete si je pořídit z pocitu vlastenectví, ale také třeba proto, že českých psů není hodně, a tak budete **svým způsobem originální**. Jsou mezi nimi společenská, lovecká i sportovní plemena.

Přehled českých psích plemen

▲ Český fousek

Středně silný **hrubosrstý ohař** pro lovecké využití při práci v lese, vodě a na poli. Je oblíben pro svoji **přítulnou povahu** a dobrý zdravotní stav. První záznamy o chovu jsou evidovány již ve 13. století. Historické materiály ukazují, že český fousek je **nejstarší rasou hrubosrstých ohařů v Evropě**.

Použití: lovecké plemeno, zařazeno mezi kontinentální ohaře, **v roce 1964 uznán komisí FCI národním plemenem**

Počet: evidováno 114 chovných psů a 250 chovných fen. V plemenné knize je každý rok zapsáno 400 až 600 štěňat

Kde sehnat informace: Klub chovatelů českých fousků www.cesky-fousek.cz

▼ Český horský pes

Plemeno se začalo tvořit v osmdesátých letech, kdy v tehdejší Československu začal být zájem o saňový sport, pro který byla tehdy dostupná plemena psů naprosto nevhodná. Vznikl pes **ideální do horských oblastí**, otužilý, **ovladatelný** a vhodný pro pracovní využití. Váha psů je do 40 kg, výška do 70 cm. Nachází své místo u lidí aktivních jako **rodinný pes a společník**, jehož využitelnost je široká. Psi nenechají nikoho ležet u televize ani v tom nejhorším počasí.

Použití: plemeno sportovní a pracovní, mezinárodně dosud neuznané, v Česku **registrováno od roku 1984**

Počet: odhadem 200 (chovná základna 28 fen a 37 psů)

Kde sehnat informace: Klub českého horského psa – www.ceskyhorskypes.cz

▲ Český teriér

Český teriér je malý, **pohyblivý**, nepřilíh osrstěný pes, jehož hmotnost by neměla přesahovat **10 kilogramů**. Jeho srst nelíná, upravuje se stříháním. Přestože vznikl příbuzenskou plemenitbou ze tří jedinců, je to dnes **velice zdravé a odolné plemeno**.

Začal je v roce 1949 šlechtit František Horák křížením psa sealyham teriéra s fenou skotského teriéra. Chtěl získat dobře ovladatelného, cele pigmentovaného psa s klopeným uchem a snadnou úpravou srsti. Mezinárodně uznán byl v roce 1963. Plemeno patří **k povahově nejmírnějším teriérům**, k rodině velice přílnou, k cizím lidem jsou však nedůvěřiví a ostražití.

Použití: původně lovecký pes, norník, dnes využíván i jako společenské plemeno. Mezinárodně uznán v roce 1963.

Počet: přesný počet není znám, ročně cca 55 až 60 štěňat

Kde sehnat informace: Klub chovatelů českých teriérů – www.ceskyteriér.cz, a Klub chovatelů teriérů www.kcht.cz

▼ Pražský krysařík

Je to nejmenší a **nejstarší národní plemeno**, jeho historie se počítá už od 9. století. Krysařík je malý pes, ale svým pevným zdravím, **chytrostí** a chutí k jakýmkoliv fyzickým aktivitám boří představy o ospalém gaučovém plyšáku. Své vlohy předvádí na tratích agility, účastní se coursingových soutěží, zvládne tanec i frisbee, pomáhá při canisterapeutických aktivitách. Krysařík je v ideálním případě velký 21–22 cm v kohoutku.

Použití: společenské plemeno, dosud není mezinárodně uznané

Počet: za dobu regenerace (posledních 20 let) zapsáno v plemenné knize přes 4 300 jedinců

Kde sehnat informace: Klub přátel psů pražských krysaříků www.prazsky-krysarik.cz

▲ Chodský pes

Původ plemene je historický. Tito **houževnatí psi** měli za úkol střežit zemské stezky a pomáhal při pasení. Charakteristické pro plemeno je **postavení a nesení krátkých uší, dlouhá šije** a krk a dlouhá srst. **Pes je otužilý a odolný** vůči povětrnostním vlivům. Chodský pes je **středně velké plemeno**, hmotnost 18 až 25 kg. Je **přítulný** zejména k dětem, přitom je však **výborný hlídač**. Vášnivě **rád aportuje**, je vhodný k mnoha **výcvikovým a sportovním disciplínám** – záchranářský výcvik, agility, dogtrekking, tanec se psem, dogfrisbee, canisterapie, obedienc, psí triatlon,...

Použití: pracovní ovčácké plemeno. Mezinárodně dosud neuznané, **v ČR od roku 1984**

Počet: v současné době žije cca 1 700 jedinců v 15 zemích světa

Kde hledat informace: Klub přátel chodského psa www.kpchp.org

Připravila: Jolana Nováková
Odborná spolupráce: poradci chovu jednotlivých plemen

Pes přestal být vlkem a začal žít s člověkem ve východní Asii

Že se pes vyvinul z vlka, je známá věc. Ale víte, kdy a kde to bylo? Výzkumníkům z Královského technologického institutu ve Stockholmu na to dala odpověď genetika. Zaměřili se na mitochondrie, což jsou útvary, které v buňce zajišťují reakce nutné pro vytváření energie k výživě. A protože se jen velmi pomalu mění, staly se oblíbeným zdrojem informací o dlouhodobém vývoji zvířat i lidí.

DNA vypovídá

Švédští výzkumníci porovnávali DNA z mitochondrií (mtDNA) sou-

časných plemen psů z celého světa, aby zjistili, jak se od sebe liší. Největší množství variací této DNA našli u psů ve východní Asii. To ukazuje, že mtDNA měla nejvíce času rozvíjet se v tomto koutě světa – neboli právě tady muselo dojít k tomu zlomu, kdy se z vlků začali pod vlivem lidí vyvíjet ochotnější psi.

Poté švédští vědci porovnali mtDNA psů a současných vlků. Šlo jim o to, aby podle množství změn a podle znalostí, jak často se v mtDNA objevují mutace, odhadli, jak dlouho se už psi a vlci vyvíjejí samostatně. Vyšlo jim, že to je doba

mezi 15 tisíci a 40 tisíci lety. To je tedy i rozmezí, které určuje, jak dlouho psi existují.

Poznatky švédských vědců jsou potvrzeny i výzkumem jejich amerických kolegů z Národního přírodovědného muzea ve Washingtonu. Tamní tým rovněž využil vlastností mitochondriální DNA. Badatelé chtěli zjistit, zda se američtí psi vyvinuli v Americe. Zaměřili se proto na pozůstatky těchto zvířat vykopané v Severní, Střední a Jižní Americe a pocházející z doby ještě před příchodem Kryštofa Kolumba.

Pracovní hypotéza zněla: Pokud

se američtí „předkolumbovští“ psi vyvinuli v tomto světadíle, musí být jejich mtDNA podobná jako u vlků – jejich prapředků. To se však nepotvrdilo.

Mitochondriální DNA dávných amerických psů byla nejspíše s mtDNA současných psů evropských. Závěr z jejich výzkumu tedy zněl: Proměna vlka ve psa se uskutečnila někde na eurasijském kontinentě.

První lidé, kteří osidlovali Ameriku, totiž přišli podle současných poznatků před 40 tisíci lety z východní Asie přes Beringovu úžinu a stali se předky pozdějších indi-

nů. S sebou si tedy museli přivést psy, kteří už byli domestikováni. Což odpovídá nezávisle zjištěným poznatkům zmíněných švédských výzkumníků.

Nebývalé porozumění

A proč jsou lidé a psi takoví kamarádi? To vysvětluje antropolog Brian Hare z americké Harvardovy univerzity.

Podrobil současným psy a vlky sérii pokusů, v nichž byli zapojeni i lidé. Úkolem pro zvířata nejčastěji bylo objevit jídlo skryté v některé z několika vzdychotěsně uzavřených krabic. Zvířatům při hledání

nepomohl čich, musela se orientovat jen podle náznaků přítomných lidí.

Vlkům „napovídání“ nepomohlo. Zato psi pochopili už takové vodítko, jakým byl pouhý pohled člověka upřený na správnou krabici. Podobně byl pro psy návodem k poznání i výraz lidské tváře nebo napnutý sval člověka, která věděla, kde je hledané jídlo schované.

Hare v tom vidí důkaz, že v průběhu domestikace se psi a lidé natolik sžili, až si začali nebývalé rozumět. Lépe, než to člověk dokáže s jinými domestikovanými zvířaty.

Josef Tuček